

Deu reptes per fer un referèndum

El "terreny desconegut" en què s'ha instal·lat la política catalana dificulta asseverar si la consulta anunciada per Puigdemont al setembre es podrà fer amb garanties | La llei de transitorietat i la determinació dels partits seran la clau per omplir els buits legals i dur a les urnes els votants del no

Carles Puigdemont i Oriol Junqueras, després de la primera sessió del debat de la qüestió de confiança | Adrià Costa

No entra en cap previsió que l'Estat autoritzi el referèndum que, de nou, demanarà la Generalitat per resoldre el procés polític. I Carles Puigdemont està disposat a transitar en el camp de la unilateralitat: El "referèndum o referèndum" ha retronat a l'hemicicle aquest dimecres quan, tal i com va avançar **NacióDigital** divendres passat, s'ha compromès a celebrar-lo. Fer-lo era la seva determinació des de fa mesos però també la d'ERC, la CUP, Demòcrates de Catalunya o l'ANC. La posició de Madrid i el record del 9-N (quan del referèndum es va passar a la consulta i més tard al procés participatiu després de les prohibicions del Tribunal Constitucional) obliguen a dissipar dubtes. Hi ha problemes greus, però també solucions a l'horitzó. El Govern ja hi treballa. Aquests en són els reptes:

1. Convocar el referèndum amb una llei pròpia

Després de signar el decret de convocatòria de la consulta del 9-N el setembre de 2014, Artur Mas es va trobar amb un problema: no hi havia paraigua legal per fer-la. La llei de consultes no permetia consultar sobre assumptes que quedessin fora de les competències que l'Estatut dóna a la Generalitat i l'abril de 2014 el Congrés ja havia tombat la petició perquè la competència de fer referèndums fos transferida al Govern. Ara la idea és que quan es convoqui el referèndum s'hagi passat de forma efectiva de la legalitat espanyola a la catalana. La llei de transitorietat jurídica en la qual treballa el Parlament amb el suport del Govern donaria un nou marc jurídic al marge de l'espanyol. El xoc institucional estaria servit, però la Generalitat es podria aferrar a un marc legal

propi que permetés organitzar-lo.

2. Diners per pagar les urnes

El secretari d'Economia de la Generalitat, Pere Aragonès, va explicar aquest agost que els pressupostos de 2017 inclouran una partida per a la celebració del referèndum a la tardor. El bloc unionista intentarà que el govern espanyol els torpedini i faci decaure aquesta partida gràcies a la tutela del ministre Cristóbal Montoro sobre les finances catalanes. Des de l'executiu català s'apunta, però, que no necessàriament hauria de ser així encara que els comptes s'aprovin prèviament a la desconnexió i la llei de Transitorietat. La partida faria referència als processos electorals de forma genèrica i s'entén que la Generalitat té capacitat per preveure'n d'assumptes que, arribat el cas, poc tinguin a veure amb el procés sobiranista. No es pot prejutjar, per tant, que la partida vagi destinada a una votació que el govern espanyol consideri ?il·legal? o al marge de les competències catalanes.

3. Un òrgan arbitral per garantir el procés

El Tribunal Constitucional havia suspès de forma cautelar la llei de consultes, però el Parlament va aprovar l'octubre de 2014 la creació de la comissió de control de la consulta del 9-N, que havia de fer les funcions de junta electoral. Quan la consulta es va desvirtuar per la prohibició del TC, el membre proposat per ICV Quim Brugué la va abandonar al·legant una suposada manca de rigor. Catalunya segueix, per la incapacitat dels partits per assolir un consens de dos terços del Parlament, sense llei electoral pròpia. Seria la pròpia normativa de la celebració del referèndum la que hauria de crear una junta electoral específica a partir de l'àrea de processos electorals del departament de Governació o del d'Afers Exteriors, Relacions Institucionals i Transparència, que comanda Raül Romeva, a qui Puigdemont ha encarregat una part de l'organització del referèndum. L'altra solució seria recuperar la comissió de control del 9-N i desplegar-la territorialment.

4. Com es resol la qüestió del cens

La Generalitat no pot usar el cens electoral perquè és una competència de la Junta Electoral Central. El cens de les eleccions al Parlament el coneix, però legalment no es pot usar i ja pel 9-N es van descartar altres vies com ara les targetes sanitàries. En aquell cas, els 2,3 milions de ciutadans es registraven in situ quan anaven a votar sempre que estiguessin empadronats i fossin majors de 16 anys. El registre per votar pot ser una de les solucions. Quedaria pendent de resoldre el vot per correu i el dels catalans a l'exterior inscrits al CERA (cens espanyol de residents absents). Governació està accelerant la regulació del vot electrònic per a aquests últims.

5. Les mesures coercitives que aplicarà l'Estat

Fins ara, Rajoy sempre ha defensat que la resposta de l'Estat al procés havia de ser ?proporcionada?. La presidenta del Parlament, Carme Forcadell, és a les portes de ser apartada pel càrrec pel Tribunal Constitucional i una querrela del govern central ha costat un procés penal a Artur Mas, Francesc Homs, Joana Ortega i Irene Rigau. Què pot fer l'Estat? El següent pas seria, amb tota seguretat, la suspensió total o parcial a l'autonomia. El mecanisme per fer-ho és amb un acord del consell de ministres que ratificaria el Senat amb una majoria absoluta que les eleccions del 26-J van reforçar pel PP. Tal i com va avançar **NacióDigital**, els lletrats de la cambra alta van aclarir en un informe que el fet de que l'executiu estigui en funcions no limita les funcions a l'hora d'aplicar l'article 155 de la Constitució. També és cert que aplicar mesures tan dràstiques podria accelerar el procés.

6. Els possibles càstigs i amenaces als funcionaris

El Govern necessitarà els funcionaris per poder posar en marxa el dispositiu electoral i controlar les meses de votació. El 9-N la Fiscalia ja va advertir els directors dels instituts de les conseqüències que podien tenir els seus actes. En aquest cas els funcionaris seran, de nou,

advertits per l'Estat. I és pràcticament segur que amb més severitat. Hauran de triar. Si ho volen, es podran acollir a la llei de transitorietat que haurà aprovat l'executiu català. Aquesta hauria de garantir, però, l'empara jurídica als treballadors públics que actuïn obeint les ordres dels seus responsables polítics d'acord amb una nova legalitat. A cada mesa electoral, hi ha d'haver un representant de l'Administració. La legislació actual diu que aquesta el designa, no que hagi de ser funcionari. Això vol dir que el Govern també podria enviar persones contractades *ad hoc*. Tot i que això qüestionaria la independència de la consulta.

7. Tenir col·legis electorals per facilitar el vot

Era una de les preocupacions del 9-N i, al final, no hi va haver cap problema perquè llevat d'alguna excepció en menys d'una desena de municipis governats per alcaldes del PP i el PSC va poder votar qui ho va voler fer. A les grans ciutats la Generalitat té locals, ja siguin casals de jubilats, centres cívics, centres escolars o seus de departaments. I als municipis petits, governats en la pràctica totalitat pel PDC o ERC, els alcaldes cedirien locals.

8. Evitar que el "no" es quedi a casa

És el gran tema i el que donaria validesa política i internacional al procés. Si el referèndum és la darrera oportunitat democràtica dels defensors de la unitat d'Espanya per frenar la independència és possible que estiguin motivats a anar a votar i no trobar-se fets consumats. El 9-N, malgrat que es va presentar com ?una manifestació amb urnes? per exigir un referèndum vinculant que va acabar apel·lant bàsicament el sobiranisme, el 4,5% dels votants ja van optar pel no. L'actitud que prenguin formacions favorables al referèndum però no independentistes com els comuns és determinant.

9. I tot això, quant ens costarà?

El Consell Assessor de la Transició Nacional va quantificar en 5.000 milions al mes el cost d'una independència unilateral, però estudis posteriors de l'Institut d'Estudis de l'Autogovern, que dirigeix Carles Viver Pi-Sunyer, han calculat que potser n'hi hauria prou amb 20.000 milions a l'any. La clau és que durant aquest any es desplegui, en el marc de les seves competències actuals, la hisenda catalana dotant-la d'un número més elevat de recursos i funcionaris. S'estaria, d'aquesta manera, a punt per poder assumir amb una certa rapidesa el cobrament dels impostos del nou estat. L'escenari més temut és el dels ciutadans en la tessitura d'on han d'ingressar els diners.

10. Fulls de ruta i processos participatius superats

El pas endavant de Puigdemont actualitza el full de ruta pactat entre Junts pel Sí, la CUP i les entitats, i supera el 9-N. Amb el 48% dels vots del 27-S, el president i el Govern no se sentien prou legitimats per, tal i com preveia el seu programa electoral i permetria la majoria parlamentària, proclamar la independència al Parlament abans de les eleccions constituents. Les lleis de desconnexió poden jugar aquest rol però la majoria governamental buscava un plus de legitimitat. ERC sempre deia que la diferència entre el 9-N i el referèndum que volien que Puigdemont comprometés era que la seva presència a l'executiu en garantia aquest cop la celebració. Ara, l'encàrrec de fer-lo possible és pels seus dos pesos pesats al Govern, Oriol Junqueras i Raül Romeva.